

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ક્રિમિનલ અપીલ (દોષિત ઠરાવવા સામે) નંબર ૮૧૩/૨૦૧૪

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૦૦૬/૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ઇલેશ જે. વોરા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી. એમ. રાવલ

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા.	ના.

સુજાતા @ બબીતા સુરેશ ગણપતરાવ અભંગ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા નંબર ૧ વતી એચસીએલએસ કમિટી(૪૯૯૮)

અપીલકર્તા નંબર ૧ વતી શ્રીમતી રેખા એચ. કાપડિયા(૨૨૪૬)

સામાવાળા/પ્રતિવાદી નંબર ૧ વતી શ્રી એલ. બી. ડાભી, એપીપી

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ઇલેશ જે. વોરા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી. એમ. રાવલ

તારીખ : ૨૭/૦૬/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી. એમ. રાવલ દ્વારા)

૧. આ બંને અપીલો વિદ્વાન ૧૦મા એડિશનલ સેશન્સ જજ, વડોદરા દ્વારા સેશન્સ કેસ નંબર ૫૮/૨૦૧૧ માં તારીખ ૨૮/૦૩/૨૦૧૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા દોષિત ઠરાવવાના ચુકાદા અને હુકમમાંથી ઉદ્ભવે છે, જેમાં બંને અપીલકર્તાઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨, ૨૦૧ અને ૩૪ હેઠળ આજીવન કેદની સજા અને ૧૦૦૦/- રૂપિયાનો દંડ, તેમજ દંડ ન ભરે તો વધુ છ મહિનાની કેદની સજા, અને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૦૧ હેઠળ ૭ વર્ષની સજા અને ૧૦૦૦/- રૂપિયાનો દંડ, તેમજ દંડ ન ભરે તો વધુ છ મહિનાની સાદી કેદની સજા ફટકારીને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા છે. બંને સજાઓ એકસાથે ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨. આ બંને શીર્ષકવાળી અપીલોમાં પડકાર એક સમાન હોવાથી, બંને અપીલો સાથે સાંભળવામાં આવી છે અને તે સંયુક્ત આદેશ દ્વારા સંચાલિત થશે.

૩. કેસની હકીકતો ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે :

૩.૧ ફરિયાદ પક્ષનો કેસ એવો છે કે સુજાતા @ બબીતાએ યોગેશ મુરલીધર ગીતે સાથે, જેની સાથે તેણીને પ્રેમસંબંધ છે, કાવતરું ઘડીને તેના પતિ એટલે કે

મૃતકને ખતમ કરવા માટે એક ફરાર આરોપી શેખર જ્ઞાનેશ્વર ગાડેકરને ૩૦,૦૦૦/- રૂપિયા ચૂકવ્યા હતા અને ૧૦/૦૮/૨૦૧૦ ની રાત્રે સુજાતા @ બબીતા અને યોગેશ મુરલીધર ગીતે બંને પોતપોતાના મોબાઈલ પર સંપર્કમાં હતા અને કાવતરાના ભાગ રૂપે, સુજાતા @ બબીતાએ તેના ઘરના રસોડાનો દરવાજો ખુલ્લો રાખ્યો હતો જેમાંથી સુજાતા @ બબીતા અને યોગેશ મુરલીધર ગીતે ઘરમાં પ્રવેશ્યા હતા અને વહેલી સવારે ૪.૦૦ વાગ્યે ફરાર આરોપી શેખર જ્ઞાનેશ્વર ગાડેકરે મૃતકને જમણી બાજુએ છરીથી ઈજાઓ પહોંચાડી હતી જે યોગેશ મુરલીધર ગીતે નાસિકથી લાવ્યો હતો અને યોગેશ મુરલીધર ગીતેએ તકિયા વડે મૃતકનું મોઢું પણ દબાવ્યું હતું જેના પરિણામે સુરેશ ગણપતરાવ અભંગનું મૃત્યુ નીપજ્યું હતું. વધુમાં, સુજાતા @ બબીતા અને યોગેશ મુરલીધર ગીતેએ લોહીથી ખરડાયેલા કપડાં ધોયા હતા અને સુજાતા @ બબીતાએ યોગેશ મુરલીધર ગીતેને તેનો ફોન નાશ કરવા કહ્યું હતું અને કોન્ટ્રાક્ટ કિલિંગ પેટે ૫૦૦૦/- રૂપિયા પણ ચૂકવ્યા હતા અને તેણીએ પોતાનો નાઈટ ગાઉન પણ ધોયો હતો અને આમ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨, ૧૨૦-બી, ૪૫૨, ૩૪, ૨૦૧ સાથે વંચાણે લેતા બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ ગુનો આચર્યો હતો.

૩.૨ તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, યોગેશ મુરલીધર ગીતે અને મૃતક સુરેશ અભંગની પત્ની સુજાતા @ બબીતા વિરુદ્ધ ચાર્જશીટ વિદ્વાન એડિશનલ ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવી હતી જે ક્રિમિનલ કેસ નંબર ૩૫૧૪/૨૦૧૦ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી જેમાં શેખર ગાડેકરને ફરાર બતાવવામાં આવ્યો હતો. આ કેસ ખાસ કરીને સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ચલાવવા યોગ્ય હોવાથી, તે વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટમાં સોંપવામાં આવ્યો હતો અને સેશન્સ કેસ નંબર ૫૮/૨૦૧૧ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો. આરોપીઓ વિરુદ્ધ આંક-૧૪ થી આરોપનામું ઘડવામાં આવ્યું હતું જે વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યું હતું અને આરોપીઓએ આરોપોનો ઇનકાર કર્યો હતો અને કેસ ચલાવવાની માંગ કરી હતી.

૩.૩ ગુનો સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે ૨૦ સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે અને નીચે મુજબ ૨૪ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પણ રજૂ કર્યા છે:

મૌખિક પુરાવા :

અનુ. નંબર	સાક્ષીઓનું નામ		સાક્ષી નંબર	આંક
૧	રાજેન્દ્ર રમેશરાવ શિંદે	ફરિયાદી	૧	૧૯

૨	શૈલેષભાઈ બાબરભાઈ સોની	પંચ સાક્ષી	૨	૨૧
૩	લક્ષ્મીનારાયણ રાજારામ રેડ્ડી	પંચ સાક્ષી	૩	૩૨
૪	ભરતભાઈ મનુભાઈ	પંચ સાક્ષી	૪	૩૩
૫	જિતેન્દ્રભાઈ રામજીભાઈ	પંચ સાક્ષી	૫	૩૫
૬	ચતિનભાઈ નગીનભાઈ પટેલ	પંચ સાક્ષી	૬	૪૩
૭	નયન ડી. રાવલ	પંચ સાક્ષી	૭	૪૮
૮	રણજીત ભોગીલાલ ચૌહાણ	પંચ સાક્ષી	૮	૫૦
૯	વૃશાલી સુરેશભાઈ	સાક્ષી	૯	૫૩
૧૦	સુલોચનાબેન રમેશરાવ શિંદે	સાક્ષી	૧૦	૪૫
૧૧	નૈનીતા સુરેશભાઈ અભંગ	સાક્ષી	૧૧	૫૫
૧૨	રાહુલ સુદામભાઈ પગારે	સાક્ષી	૧૨	૫૮
૧૩	ડૉ. કિશોર પ્રમોદરાય દેસાઈ	ડોક્ટર	૧૩	૫૯

૧૪	પુંજાભાઈ અર્જુનભાઈ	પીએસઓ	૧૪	૬૩
૧૫	વસંતલાલ વજેશંકર ભટ્ટ	તપાસ કરનાર અધિકારી	૧૫	૬૭
૧૬	અખિલ મહંમદ યુસુફ સિદ્દીકી	સાક્ષી	૧૬	૭૧
૧૭	હર્ષવર્ધન જયપ્રકાશ બેન્કર	તપાસ કરનાર અધિકારી	૧૭	૭૩
૧૮	રઘુબરસીંગ મહાવીરસીંગ ભદોરિયા	તપાસ કરનાર અધિકારી	૧૮	૭૫
૧૯	નિસર્ગ વસંતભાઈ પટેલ	તપાસ કરનાર અધિકારી	૧૯	૮૬
૨૦	મેઘરાજ નાથાલાલ હર્ષ	તપાસ કરનાર અધિકારી	૨૦	૮૭

દસ્તાવેજ પુરાવા :

અનુ. નંબર	દસ્તાવેજની વિગત	આંક	તારીખ

૧	ફરિયાદીની ફરિયાદ — રાજેન્દ્ર રમેશરાવ શિંદે	૨૦	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૨	ગુનાના સ્થળનું પંચનામું	૨૨	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૩	ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું	૩૪	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૪	કલમ ૨૭ હેઠળનું પંચનામું	૩૬	૧૮/૦૮/૨૦૧૦
૫	આરોપીની શારીરિક તપાસનું પંચનામું	૪૪	૧૬/૦૮/૨૦૧૦
૬	મુદ્દામાલ હથિયારની રિકવરીનું પંચનામું	૫૧	૧૮/૦૮/૨૦૧૦
૭	પોસ્ટમોર્ટમ નોંધ અને અહેવાલ	૬૦	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૮	મૃતદેહના પોસ્ટમોર્ટમ અને અભિપ્રાય માટે લખેલી યાદી.	૬૧	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૯	ગુનો નોંધવા માટે પીએસઓ નો અહેવાલ	૬૫	૧૦/૦૮/૨૦૧૦

૧૦	મૃતદેહના ઇન્કવેસ્ટ માટે લખેલી યાદી	૬૮	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૧૧	પોસ્ટમોર્ટમ પછી મૃતદેહનો કબજો લેવાની રસીદ	૬૯	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૧૨	અંતિમ સંસ્કાર માટે મૃતદેહ સોંપવાની રસીદ	૭૦	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૧૩	મૃતકના કપડાંની રિકવરીનું પંચનામું	૭૨	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૧૪	૦૧/૦૮/૨૦૧૦ થી ૧૦/૦૮/૨૦૧૦ સુધીના મોબાઈલ નંબરની સીડીઆર આપવા માટે કંપનીને લખેલી યાદી	૭૪	૧૦/૦૮/૨૦૧૦
૧૫	મોબાઈલ નંબર ૯૧ – ૮૯૮૦૨૯૦૫૪૮ ની માહિતી મેળવવા માટે ફોર્મની નકલ અને યાદી	૭૬	૧૩/૦૮/૨૦૧૦
૧૬	આરોપી સુજાતાના મોબાઈલ નંબર ૮૯૮૦૨૯૦૫૪૮ ની ફોલ ડિટેલ્સ જે આરોપી યોગેશ સાથે સતત સંપર્ક હોવાનું દર્શાવે છે	૭૭	૦૧/૦૮/૨૦૧૦ થી ૧૦/૦૮/૨૦૧૦

૧૭	પૃથાલીના મોબાઈલ નંબર ૭૬૯૮૨૦૨૪૮૫ ની કોલ ડિટેલ્સ	૭૮	૦૧/૦૮/૨૦૧૦ થી ૧૨/૦૮/૨૦૧૦
૧૮	મોબાઈલ નંબર ૯૬૩૭૧૮૨૦૪૮ ની કોલ ડિટેલ્સ	૭૯	૦૧/૦૮/૨૦૧૦ થી ૨૦/૦૮/૨૦૧૦
૧૯	શંકાસ્પદની કોલ ડિટેલ્સ મેળવવા કાયમ વ્રાન્ચને લખેલી યાદી	૮૦	૧૨/૦૮/૨૦૧૦
૨૦	જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટને આઈપીસી ની કલમ ૪૫૨/૩૪/૨૦૧ અને ૧૨૦-બી ઉમેરવા માટેની યાદી	૮૧	૧૭/૦૮/૨૦૧૦
૨૧	આરોપીના લોહીના નમૂના મેળવવા માટે લખેલી યાદી	૮૨	૨૦/૦૮/૨૦૧૦
૨૨	મોબાઈલ નંબરોની વિગતો મેળવવા માટે લખેલી યાદી અને ફોર્મ ૧ થી ૩	૮૩	૨૦/૦૮/૨૦૧૦
૨૩	યાદી સાથે રવાનગી નોંધ	૮૪	૩૧/૦૮/૨૦૧૦
૨૪	એફએસએલ દ્વારા મુદ્દામાલ મેળવ્યા	૮૫	૩૧/૦૮/૨૦૧૦

	અંગેની રસીદ		
--	-------------	--	--

૩.૪ ટ્રાયલના અંતે, સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીના નિવેદનો નોંધ્યા પછી અને ફરિયાદ પક્ષ અને બચાવ પક્ષ વતી દલીલો સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ઉપર જણાવ્યા મુજબ ચુકાદો અને આદેશ આપ્યો હતો.

૪. તેનાથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને અપીલકર્તાઓએ હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

૫. આરોપી નંબર ૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતિક બારોટ અને આરોપી નંબર ૨ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આર. એચ. કાપડિયાએ સંયુક્ત રીતે દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે રેકૉર્ડ પરના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓનું ખોટું અર્થઘટન કરીને ગંભીર ભૂલ કરી છે, ખાસ કરીને, ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૦૬ પર આધાર રાખીને. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આખો કેસ સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત છે અને ફરિયાદ પક્ષ વર્તમાન આરોપીઓ તરફ દોષ દર્શાવતી સંજોગોની કડી

સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે આંક-૩૬ પરના ગુનાના સ્થળનું પંચનામું, જે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ ની જોગવાઈઓ હેઠળનું પંચનામું હોવાનું કહેવાય છે, અને શોધ પણ વર્તમાન આરોપીઓને કથિત ગુના સાથે જોડવા માટે યોગ્ય રીતે સાબિત થઈ નથી. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આંક-૫૧ પણ ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ ના વ્યાપમાં આવશે નહીં. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે મૃતકની પુત્રી વૃશાલીએ જુબાનીમાં તેમજ ઉલટતપાસમાં સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે જ્યારે આરોપી રિમાન્ડ પર હતો ત્યારે આરોપીએ કબૂલાત કરી હતી. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આવા નિવેદનને ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૬ નડતરરૂપ બનશે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે મૃતકની બહેન સુલોચનાને મૃતકની પુત્રી વૃશાલી દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે આ આરોપીઓ સંડોવાયેલા છે અને તેથી, તેણીને આ ઘટના વિશે કોઈ અંગત જ્ઞાન નથી અને પોલીસ સમક્ષની તેની કબૂલાતને ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૬ નડતરરૂપ બને છે. વૃશાલીને મળેલી માહિતી સુલોચના દ્વારા તેને જણાવવામાં આવી હતી તે પણ ધ્યાને લઈ શકાય નહીં. એવી પણ વધુ દલીલ કરવામાં આવી છે કે નૈનીતા જે પણ મૃતકની પુત્રી છે તેણે તેની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે જ્યારે તેણી પોલીસ સ્ટેશનમાં હતી ત્યારે તેની માતાએ સ્વીકાર્યું હતું કે તેણીએ ગુનો કર્યો છે. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે આ

સાક્ષીની ઉલટતપાસ દરમિયાન રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલા મહત્વના સુધારાઓ તરફ પણ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આંક-૧૨ પર રાહુલની જુબાની ફરિયાદ પક્ષના કેસને આગળ વધારતી નથી. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે ટેલિફોન પર કાવતરું ઘડવા અંગે બંને આરોપીઓ સામેનો આરોપ પણ સાબિત થયો નથી કારણ કે સીડીઆર નું કોઈ પ્રમાણપત્ર રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યું નથી. છેલ્લે એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પણ વર્તમાન આરોપીઓની સંડોવણી વિશે ગંભીર શંકા પેદા કરે છે અને તે વાજબી શંકાથી પરના પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતું નથી અને તેથી, ફરિયાદ પક્ષ સંજોગોની કડી સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે અને આવા સંજોગોમાં, ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૦૬ પર આધાર રાખીને આરોપીઓ પર બોજ નાખવો યોગ્ય નથી અને આમ, હાલની અપીલ મંજૂર કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

૬. બીજી બાજુ, વિદ્વાન એપીપી શ્રી એલ. બી. ડાભીએ દલીલ કરી છે કે ફરિયાદ પક્ષે મજબૂત મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા વાજબી શંકા વિના તેનો કેસ સાબિત કર્યો છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે યોગેશ મુરલીધર ગીતે અને સુજાતા @ બબીતા વચ્ચેના પ્રેમસંબંધ પણ સાબિત થયા છે અને આરોપીઓનું વર્તન, ખાસ કરીને સુજાતા જે ઘટનાના દિવસે તેની પુત્રી વૃશાલી

સાથે ઘરમાં હાજર હતી, તે સ્પષ્ટપણે તેની સંડોવણી તરફ આંગળી ચીંધે છે અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૦૬ ની જોગવાઈઓ પર યોગ્ય રીતે આધાર રાખ્યો છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાના અર્થઘટનમાં કોઈ ભૂલ થઈ નથી અને અન્ય કોઈ બે મંતવ્યો શક્ય નથી અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે દોષિત ઠરાવવાનો ચુકાદો યોગ્ય રીતે પસાર કર્યો છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કોલ ડિટેલ્સ પાણ રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવી છે જે વર્તમાન આરોપીઓની સંડોવણી સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે અને બ્લડ ગ્રુપ નક્કી ન થવું જે એફએસએલ રિપોર્ટમાં પ્રતિબિંબિત થાય છે તે સ્પષ્ટપણે બતાવે છે કે સુજાતા અને યોગેશ ગીતે દ્વારા કપડાં ધોવાનું સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત થાય છે. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી અને અપીલ રદ કરવાપાત્ર છે.

૭. અમે કેસના રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહીની તપાસ કરી છે અને સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો પર વિચાર કર્યો છે.

૮. પી.ડબ્લ્યુ. ૧ – રાજેન્દ્ર રમેશરાવ શિંદે, જે ફરિયાદી છે અને મૃતક તેના સગા મામા છે, ની આંક-૧૯ પરની જુબાનીની તપાસ કરતા, તેમણે તેમની જુબાનીમાં ફકરા ૭ માં જણાવ્યું છે કે તેઓ કોર્ટમાં હાજર યોગેશભાઈ ગીતેને ઓળખે છે અને તેમને તેમના મામાના ઘરે ઘણી વખત જોયા છે. સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું છે કે તેની મામા એટલે કે આરોપી નંબર ૨ તેને પોતાનો ભાઈ માનતી હતી. સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે યોગેશ ગીતેના કારણે મૃતક સુરેશ અભંગ અને આરોપી નંબર ૨ એટલે કે તેની મામા વચ્ચે ઝઘડા થતા હતા. સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે જ્યારે પણ તે તેના મામાના ઘરે આવતો ત્યારે તે ૨ થી ૩ દિવસ રોકાતો હતો જે મૃતક સુરેશ અભંગને ગમતું ન હતું જેના કારણે ઝઘડા થતા હતા. સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું છે કે મૃતક સુરેશ અભંગે યોગેશ ગીતેને તેના ઘરે ન આવવા માટે પણ કહ્યું હતું. જો કે, તેની ઉલટતપાસની તપાસ કરતા, ખાસ કરીને ફકરા ૧૦ માં, આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે તેણે ન તો તેની ફરિયાદમાં કે ન તો પોલીસ સમક્ષના તેના આગળના નિવેદનમાં આ હકીકતો જણાવી છે.

૯. પીડબલ્યુ ૨ – શૈલેષ બાબરભાઈ સોની જેમની આંક-૨૧ પર તપાસ કરવામાં આવી છે અને જેઓ ઘટના સ્થળના પંચનામાના પંચ છે તેઓ ફરી ગયેલ જાહેર થયા છે.

૧૦. પીડબલ્યુ ૩ – લક્ષ્મીનારાયણ રાજારામ રેહી જેઓ આંક-૨૨ એટલે કે ગુનાના સ્થળના બીજા પંચ છે તેઓ પણ ફરી ગયેલ જાહેર થયા છે અને સાથે હકીકત એ છે કે તપાસ અધિકારી જેઓની પીડબલ્યુ ૧૮ તરીકે આંક-૭૫ પર તપાસ કરવામાં આવી છે તેઓ આંક-૨૨ ના પંચનામાની વિગતો રેકૉર્ડ પર લાવ્યા નથી. આમ, ઉક્ત પંચનામું કાયદા મુજબ સાબિત થયું નથી. આમ, ગુનાના સ્થળેથી મોબાઈલ ફોન વગેરેની રિકવરી પણ સાબિત થઈ નથી.

૧૧. પીડબલ્યુ ૪ – ભરતભાઈ મણિભાઈ જેઓની આંક-૩૩ પર તપાસ કરવામાં આવી છે તેમણે તેમની ઉલટતપાસમાં સ્વીકાર્યું છે કે તેઓ જાણતા નથી કે આંક-૩૪ પરના પંચનામામાં શું લખવામાં આવ્યું છે જે ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું છે.

૧૨. પીડબલ્યુ ૫ – જિતેન્દ્રભાઈ રામજીભાઈ જે ઉક્ત ઇન્કવેસ્ટ પંચનામાના બીજા પંચ છે તેઓ ફરી ગયેલ જાહેર થયા છે અને ઉપર જણાવ્યા મુજબ, તપાસ અધિકારીએ તેમની જુબાનીમાં ઉક્ત પંચનામાની વિગતો સાબિત કરી નથી. આમ, આંક-૩૪ ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું કાયદા અનુસાર સાબિત થતું નથી.

૧૩. પીડબલ્યુ ૬ – ચતિનભાઈ નગીનભાઈ પટેલ જેઓની આંક-૪૩ પર તપાસ કરવામાં આવી છે જેઓ આંક-૪૪ એટલે કે આરોપીની શારીરિક તપાસ અને બંને આરોપીઓ પાસેથી મેળવેલા કપડાં વગેરેના પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે. આ સાક્ષીએ તેની ઉલટતપાસમાં સ્વીકાર્યું છે કે ફરિયાદી – રાજેન્દ્ર શિંદે તેનો મિત્ર છે અને તેના કહેવાથી તેણે પંચ તરીકે સહી કરી છે અને જ્યારે તેને પૂછવામાં આવ્યું કે તેને પોલીસ સ્ટેશન તેની સાથે કેમ જવું પડ્યું, ત્યારે જાણ કરવામાં આવી હતી કે પોલીસે શર્ટ વગેરે કબજે કર્યું છે અને તેથી સહી માટે તેની હાજરી જરૂરી છે. જો કે, તેની આખી જુબાની ધ્યાને લેતા, પંચનામાની વિગતો પણ સાબિત થતી નથી અને આવા પંચનામા પર કોઈ આધાર રાખી શકાય નહીં.

૧૪. આંક-૪૮ દ્વારા પીડબલ્યુ ૭ – નયન રાવલની તપાસ કરવામાં આવી છે અને તેઓ આંક-૩૬ ના પંચ છે. જો કે, તેમની ઉલટતપાસમાં પેરા ૯ માં, સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે એ વાત સાચી છે કે પોલીસે જે કંઈ માહિતી આપી હતી કે વસ્તુઓ કેવી રીતે બની હતી તે મુજબ છે. આ સાક્ષીની આખી જુબાની ધ્યાને લેતા, તે વિશ્વાસપાત્ર જણાતી નથી.

ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળના પુરાવા :

૧૫. પીડબલ્યુ ૮ – રણજીત ભોગીલાલ ચૌહાણની આંક-૫૦ પર તપાસ કરવામાં આવી છે જેઓ આંક-૫૧ એટલે કે કથિત ગુનામાં વપરાયેલા હથિયારોની શોધના પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે. જો કે, તેમની આખી જુબાનીમાં ક્યાંય પણ તેમણે જણાવ્યું નથી કે આરોપી બતાવવા માંગતો હતો કે તેણે ક્યાં છરી છુપાવી છે જેનાથી તેણે ગુનો કર્યો છે અને માત્ર એટલું જ જણાવ્યું કે આરોપી નાના મંદિર પાસે થી હથિયાર જેવું કંઈક લાવ્યો હતો. જો કે, આ સાક્ષીની જુબાની ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ ની જોગવાઈઓને સંતોષતી નથી. તેવી જ રીતે, તપાસ અધિકારીએ પણ પંચનામાની વિગતો જણાવી નથી જે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ ના માપદંડોને પૂર્ણ કરે અને આમ આંક-૫૧ – હથિયારોની શોધનું પંચનામું પણ સાબિત થયું નથી. ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળના પુરાવાનું વિશ્લેષણ: આ તબક્કે, **રામાનંદ @ નંદલાલ ભારતી વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય**ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો ફળદાયી રહેશે, જે **(૨૦૨૨) એસસી ૮૪૩** માં નોંધાયેલ છે જેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:

"પર. પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૭ આ પ્રમાણે વાંચવામાં આવે છે:

'૨૭. આરોપી પાસેથી મળેલી કેટલી માહિતી સાબિત કરી શકાય. શરત એ છે કે, જ્યારે પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં રહેલા કોઈપણ ગુનાના આરોપી વ્યક્તિ પાસેથી મળેલી માહિતીના પરિણામે કોઈ હકીકત શોધી કાઢવામાં આવી હોવાનું જુબાનીમાં કહેવામાં આવે, ત્યારે તે માહિતીમાંથી એટલી જ માહિતી, ભલે તે કબૂલાત સમાન હોય કે ન હોય, જે તે રીતે શોધાયેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોય, તે સાબિત કરી શકાય છે.'

૫૩. જો, તપાસ અધિકારીનું કહેવું એમ હોય કે આરોપી અપીલકર્તાએ કસ્ટડીમાં હોવા દરમિયાન પોતાની સ્વતંત્ર ઈચ્છા અને મરજીથી નિવેદન આપ્યું હતું કે તે તે જગ્યાએ લઈ જશે જ્યાં તેણે ગુનાનું હથિયાર તેના લોહીથી ખરડાયેલા કપડાં સાથે છુપાવ્યું હતું, તો તપાસ અધિકારીએ સૌથી પહેલી વસ્તુ જે કરવી જોઈતી હતી તે પોલીસ સ્ટેશનમાં જ બે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓને બોલાવવાની હતી. એકવાર બે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ પોલીસ સ્ટેશન આવી જાય તે પછી તેમની હાજરીમાં આરોપીને તે જે જગ્યાએ ગુનાનું હથિયાર છુપાવ્યું હોવાનું કહેવાય છે તે જગ્યા બતાવવા અંગે તે ઈચ્છે તે મુજબ યોગ્ય નિવેદન આપવા માટે કહેવું જોઈએ. જ્યારે આરોપી કસ્ટડીમાં હોવા દરમિયાન બે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ (પંચ સાક્ષીઓ) સમક્ષ આવું નિવેદન આપે છે ત્યારે આરોપી દ્વારા બોલાયેલ ચોક્કસ

નિવેદન અથવા તેના બદલે ચોક્કસ શબ્દો પંચનામાના પ્રથમ ભાગમાં સમાવિષ્ટ હોવા જોઈએ જે તપાસ અધિકારી કાયદા અનુસાર તૈયાર કરી શકે છે. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ ના હેતુ માટે પંચનામાનો આ પ્રથમ ભાગ હંમેશા સ્વતંત્ર સાક્ષીઓની હાજરીમાં પોલીસ સ્ટેશનમાં તૈયાર કરવામાં આવે છે જેથી તે વિશ્વસનીયતા આપે કે આરોપી દ્વારા તેની પોતાની સ્વતંત્ર ઈચ્છા અને મરજીથી તે જગ્યા બતાવવાની તૈયારી દર્શાવતું ચોક્કસ નિવેદન આપવામાં આવ્યું હતું જ્યાં ગુનાનું હથિયાર અથવા ગુનામાં વપરાયેલી અન્ય કોઈ વસ્તુ છુપાવવામાં આવી હતી. એકવાર પંચનામાનો પ્રથમ ભાગ પૂર્ણ થઈ જાય પછી પોલીસ પાર્ટી આરોપી અને બે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ (પંચ સાક્ષીઓ) સાથે આરોપી દ્વારા દોરવામાં આવેલી તે ચોક્કસ જગ્યાએ જશે. જો તે ચોક્કસ જગ્યાથી ગુનાનું હથિયાર અથવા લોહીથી ખરડાયેલા કપડાં અથવા અન્ય કોઈ વસ્તુ જેવી કોઈ વસ્તુ મળી આવે તો સમગ્ર પ્રક્રિયાનો તે ભાગ પંચનામાનો બીજો ભાગ બનશે. આ રીતે કાયદો તપાસ અધિકારી પાસેથી પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ પરિકલ્પિત શોધ પંચનામું તૈયાર કરવાની અપેક્ષા રાખે છે. જો આપણે તપાસ અધિકારીના આખા મૌખિક પુરાવા વાંચીએ તો સ્પષ્ટ થાય છે કે તે બાબતના ઉપરના તમામ સંબંધિત પાસાઓમાં ઉણપ ધરાવે છે."

૧૭. તપાસ અધિકારીની આખી જુબાની તપાસતા, એ નોંધી શકાય છે કે તેમણે પોલીસ સ્ટેશનમાં આરોપી દ્વારા તેમની સમક્ષ બોલાયેલા ચોક્કસ શબ્દો જણાવ્યા નથી. બીજું, તપાસ અધિકારી શોધ પંચનામાની વિગતો સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે અને પંચોને ફરી ગયેલ જાહેર કર્યા પછી અને આરોપીએ પોલીસ સ્ટેશનમાં તપાસ અધિકારી સમક્ષ જે ચોક્કસ શબ્દો કહ્યા હતા તે બોલ્યા ન હોવાથી, કથિત ગુનામાં વપરાયેલા હથિયારને છુપાવવાની તેની કર્તાતા નો અભાવ છે. તેથી, આ કોર્ટને જણાય છે કે શોધ અને રિકવરીના પુરાવા કાયદેસરના પુરાવા બનતા નથી જે ઉપરના ચુકાદામાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યા છે અને આરોપી વિરુદ્ધ વાપરી શકાય નહીં.

૧૮. મૃતકની પુત્રી વૃશાલીની આંક-૫૩ પર તપાસ કરવામાં આવી છે. તેની મુખ્ય તપાસમાં, તેણીએ જણાવ્યું છે કે તેની માતા અને યોગેશ ગીતે બંનેએ જ્યારે તેઓ રિમાન્ડ પર હતા ત્યારે સ્વીકાર્યું હતું કે તેમણે ગુનો કર્યો છે. તેની ઉલટતપાસમાં, તેણીએ સ્વીકાર્યું છે કે એ વાત સાચી છે કે પોલીસે જાણ કરી હતી કે આ બે આરોપીઓએ તેમના ગુનાની કબૂલાત કરી છે. એ પણ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે જે નિવેદનો પોલીસ સમક્ષ આપવામાં આવ્યા ન હતા અને કોર્ટ સમક્ષ પ્રથમ વખત આપવામાં આવ્યા હતા તે પણ રેકૉર્ડ પર લાવવામાં

આવ્યા હતા જે આરોપી – યોગેશ ગીતેના વર્તન અંગે આ સાક્ષીની સત્યતામાં ગંભીર શંકા પેદા કરે છે.

૧૯. આંક-૫૪ દ્વારા, પીડબલ્યુ ૧૦ સુલોચનાબેન રમેશરાવ શિંદે જે મૃતકની બહેન છે તેમની તપાસ કરવામાં આવી છે. જો કે, તે કથિત ઘટનાની સાક્ષી નથી, પરંતુ તેણીને તેના પુત્ર દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે તેના મામા ગંભીર છે અને તેથી, તેણી માંજલપુર – સુબોધનગરમાં ગઈ હતી. ત્યારબાદ તેણીએ આરોપી નંબર ૨ દ્વારા જે કહેવામાં આવ્યું હતું તેનું વર્ણન કર્યું. જો કે, કથિત ઘટનાના સંબંધમાં, તેણીને આરોપી નંબર ૨ ની પુત્રી પાસેથી જાણવા મળ્યું કે તેની માતાએ નાસિકથી બે વ્યક્તિઓને બોલાવ્યા હતા અને તેના પિતાની હત્યા કરવા માટે ૩૦૦૦૦/- રૂપિયા આપ્યા હતા અને રાત્રે ૧.૩૦ કલાક પછી નાસ્તો કર્યા પછી અને પીણું પીધા પછી તેઓ પણ નીકળી ગયા હતા. જો કે, બચાવ પક્ષના વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં ઉપરોક્ત હકીકત અંગે તેણીને ચોક્કસ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો હતો જેના જવાબમાં તેણીએ જણાવ્યું હતું કે પોલીસ દ્વારા ઘટના અંગેનું નિવેદન લેવામાં આવ્યા પછી, તેણીએ આ હકીકત પોલીસને જણાવી હતી. જો કે, તેણી સાંભળેલી વાતોની સાક્ષી છે અને ફરિયાદ પક્ષના કેસને આગળ વધારતી નથી.

૨૦. પીડબલ્યુ ૧૧ નૈનીતાની આંક-૫૫ પર તપાસ કરવામાં આવી છે. તેણી પણ મૃતક અને આરોપી નંબર ૨ ની પુત્રી છે. મુખ્ય તપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે જ્યારે પોલીસ આ કેસની તપાસ કરી રહી હતી ત્યારે થોડા સમય પછી, તેઓ તેને પોલીસ સ્ટેશન લઈ ગયા હતા અને તેની પૂછપરછ પણ કરી હશે. ત્યારબાદ, તેની માતા એટલે કે આરોપી નંબર ૨ એ સ્વીકાર્યું કે હા, તેણીએ ગુનો કર્યો છે. તેણીએ તેની મુખ્ય તપાસમાં વધુમાં જણાવ્યું છે કે આરોપી નંબર ૧ તેમના ઘરે આવતો હતો અને ૧૪ થી ૧૫ દિવસ રોકાતો હતો જે તેના મૃતક પિતાને ગમતું ન હતું. ઉલટતપાસમાં, આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે પોલીસે જાણ કરી હતી કે તેના મામા અને યોગેશ ગીતે અને તેની માતાએ તેના પિતાની હત્યાનો ગુનો કર્યો હતો. આમ, આ સાક્ષી પણ કોઈ કામની નથી અને ફરિયાદ પક્ષના કેસને આગળ વધારતી નથી.

૨૧. પીડબલ્યુ ૧૨ રાહુલ સુદામભાઈ પગારેની આંક-૫૮ પર તપાસ કરવામાં આવી હતી જેમાં તેમણે જણાવ્યું છે કે વૃશાલીની માતા એટલે કે બબીતા અથવા સુજાતાએ તેને ફોન કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે વરસાદને કારણે દરવાજો ખુલતો નથી અને તેને આવીને દરવાજો ખોલવા વિનંતી કરી હતી અને તેથી, આ

સાક્ષી આરોપીની જગ્યાએ સુબોધનગર ગયો હતો અને પહોંચતા, તેને કમ્પાઉન્ડ ખુલ્લું મળ્યું અને મુખ્ય દરવાજો ખુલેલો મળ્યો. જો કે, બેડરૂમનો દરવાજો બહારથી લોક હતો. તેણે પહેલા તે રૂમ ખોલ્યો જ્યાં સ્ત્રીઓ લોક હતી અને ત્યાંથી એક પુત્રી અને માતા – આરોપી નંબર ૨ બહાર આવ્યા અને બીજો દરવાજો ખોલતા, તેને લાશ જોવા મળી અને તેથી તેના જમાઈ એટલે કે કેયુર શાહને ફોન કર્યો. સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે તેને વૃશાલી સાથે સંબંધ હોવાથી તેણે ૭૬૯૮૨૦૨૪૮૫ નંબર ધરાવતું સિમકાર્ડ આપ્યું હતું. જો કે, સિમકાર્ડ આરોપી નંબર ૨ એ લઈ લીધું હતું અને ઉક્ત સિમકાર્ડ પરત માંગતા, આરોપી નંબર ૨ એ તે ખોવાઈ ગયું હોવાનું જણાવ્યું હતું. મુખ્ય દરવાજો ખુલ્લો હતો, જ્યારે બે રૂમના દરવાજા બહારથી બંધ હતા તે હકીકત સિવાય બીજું કંઈ નક્કર રેકૉર્ડ પર આવ્યું નથી.

૨૨. પીડબલ્યુ ૧૩ – ડૉ. કિશોર પ્રમોદરાય દેસાઈની આંક-૫૯ પર તપાસ કરવામાં આવી હતી જેમણે મૃતકને થયેલી ઈજાઓ અંગે જણાવ્યું છે. આ સાબિત કરે છે કે મૃતકની હત્યા કરવામાં આવી હતી.

૨૩. આંક-૬૩ દ્વારા, પીડબલ્યુ ૧૪ – પુંજાભાઈ અર્જુનભાઈની તપાસ કરવામાં આવી છે જે પોલીસ સાક્ષી છે. આ સાક્ષીએ ૦૮/૧૦/૨૦૧૦ ના રોજ ૧૮.૧૫ કલાકે રાજેન્દ્ર શિંદે પાસેથી મળેલી ફરિયાદની વિગતો સ્ટેશન ડાયરીમાં નોંધી છે. સ્ટેશન ડાયરીમાં ફરિયાદ નોંધવા સિવાય, આ સાક્ષીએ કથિત ગુના અંગે અન્ય કોઈ કામગીરી કરી નથી.

૨૪. પીડબલ્યુ ૧૫ – વસંતલાલ વજેશંકર ભટ્ટની આંક-૬૭ પર તપાસ કરવામાં આવી છે. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે જ્યારે તેઓ ૧૦/૦૮/૨૦૧૦ ના રોજ મકરપુરા પોલીસ સ્ટેશનમાં ફરજ પર હતા, ત્યારે તેમને મકરપુરા પોલીસ સ્ટેશનના પીએસઓ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે એક વ્યક્તિએ ટેલિફોન કરીને જાણ કરી છે કે સુરેશ અભંગે સુબોધનગરમાં આત્મહત્યા કરી છે અને ઘટના સ્થળે પહોંચીને સુરેશ અભંગની પત્ની સુજાતાની પૂછપરછ કરતા, તેણીએ જણાવ્યું કે તેના પતિ પ્રતાપનગરમાં રેલવેમાં નોકરી કરે છે અને ચાર દિવસ પહેલા તેમને ચાર્જશીટ આપવામાં આવી હતી, જેના કારણે તેઓ તણાવમાં હતા અને દારૂનું સેવન પણ કરતા હતા અને દમીની રાત્રે ટીવી જોયા પછી તેના પતિ ૧૨.૩૦ કલાકે સુવા ગયા હતા અને તેણી તેની પુત્રી સાથે બીજા રૂમમાં જઈને ત્યાં સુઈ ગઈ હતી અને ૧૦મીની સવારે લગભગ ૮.૩૦ કલાકે, તેના પતિ જે રૂમમાં સુતા હતા તે રૂમ ચેક કરતા અને દરવાજો ખોલતા, તેના

મોઢામાંથી લોહી વહી રહ્યું હતું અને ઉલટી પણ જોવા મળી હતી. આ સાક્ષીએ આકસ્મિક મૃત્યુ અંગે ઉચ્ચ અધિકારીની સૂચના મુજબ ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું તૈયાર કર્યું હતું અને પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ મળતા, મકરપુરા પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરને આગળની તપાસ સોંપવામાં આવી હતી. આમ, આ સાક્ષીની જુબાની પરથી પણ, ઘટના સ્થળે પહોંચતા આરોપી નંબર ૨ એ જે જણાવ્યું હતું તે રેકૉર્ડ પર આવ્યું છે.

૨૫. આંક-૭૧ દ્વારા, પીડબલ્યુ ૧૬ અબિલ મહંમદ યુસુફ સિદ્દીકીની તપાસ કરવામાં આવી છે. આ સાક્ષી તે વ્યક્તિ છે જ્યાંથી નાસિકથી કથિત છરી ખરીદવામાં આવી હતી. જો કે, આ સાક્ષીને ફરી ગયેલ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. તેના કહેવા મુજબ, ૧૫મીએ પોલીસ તેની દુકાને તપાસ માટે આવી હતી. તેને છરી બતાવવામાં આવી હતી અને પૂછવામાં આવ્યું હતું કે કોઈએ આવી છરી ખરીદી છે કે કેમ, જેના જવાબમાં આ સાક્ષીએ કહ્યું કે તેની દુકાનમાંથી કોઈએ આ પ્રકારની છરી ખરીદી નથી. આ સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું છે કે તેઓએ બિલ માંગ્યું હતું અને તેથી બિલ તૈયાર કરીને પોલીસને સોંપવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદ પક્ષની ઉલટતપાસ પછી પણ કંઈ ખાસ રેકૉર્ડ પર આવ્યું નથી. નાસિકથી છરી ખરીદવાની આ હકીકત સાબિત થઈ નથી.

કોલ ડિટેલ્સ રેકૉર્ડ અંગેના પુરાવા :

૨૬. પીડબલ્યુ ૧૭ હર્ષવર્ધન જયપ્રકાશ બેન્કરની આંક-૭૩ પર તપાસ કરવામાં આવી છે. જો કે, આ સાક્ષી તપાસ અને સંબંધિત સેલ્યુલર ઓપરેટર પાસેથી વિગતો મેળવવા અંગેના ઔપચારિક સાક્ષી છે. આ તબક્કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે આ સાક્ષીની તપાસ દરમિયાન જે કોલ ડિટેલ્સ રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવી છે તેને ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૬૫-બી હેઠળ આપવામાં આવેલા કોઈપણ પ્રમાણપત્ર દ્વારા સમર્થન મળતું નથી અને આમ, આ કોલ ડિટેલ્સ પણ કાયદા મુજબ સાબિત થઈ નથી.

ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૬૫-બી હેઠળના પુરાવાનું વિશ્લેષણ :

૨૭. આંક-૧૮ દ્વારા, રઘુબરસીંગ મહાવીરસીંગ ભદોરિયાની આંક-૭૫ પર તપાસ કરવામાં આવી છે જે કથિત ગુનાના તપાસ અધિકારી છે. બચાવ પક્ષ દ્વારા કોલ ડિટેલ્સ પ્રદર્શિત કરવા સામેના વિરોધ પર, બિપિન શાંતિલાલ પંચાલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને તેમને પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યા હતા અને

ઉક્ત વાંધાઓનો નિકાલ આક્ષેપિત ચુકાદો પસાર કરતી વખતે કરવામાં આવ્યો હતો.

આ તબક્કે, અર્જુન પંડિતરાવ ખોતકર વિરુદ્ધ કૈલાશ કુશનરાવ ગોરંઘ્યાલના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો ફળદાયી રહેશે, જે એઆઈઆર ૨૦૨૦ એસસી ૪૯૦૮ માં નોંધાયેલ છે જેમાં ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ ૧૮૭૨ ની કલમ ૬૫-બી ના અર્થઘટન સાથે કામ કરતી વખતે, નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે:

"૭૨. સંદર્ભનો જવાબ આ રીતે આપવામાં આવે છે:

(એ) અન્વર પી.વી. (ઉપર મુજબ), જે અમે ઉપર સ્પષ્ટ કર્યું છે તેમ, પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૬૫-બી પર આ અદાલત દ્વારા જાહેર કરાયેલ કાયદો છે. ટોમાસો બ્રુનો (ઉપર મુજબ) નો ચુકાદો, પેર ઇન્ક્યુરિયમ હોવાથી, કાયદાને યોગ્ય રીતે ઠરાવતો નથી. ઉપરાંત, ૨૦૧૧ ના એસએલપી (ક્રિમિનલ) નંબર ૯૪૩૧ માં ચુકાદો જે શાફી મોહમ્મદ (ઉપર મુજબ) તરીકે નોંધાયેલ છે અને (૨૦૧૮) ૫ એસસીસી ૩૧૧ તરીકે નોંધાયેલ તારીખ ૦૩/૦૪/૨૦૧૮ નો ચુકાદો કાયદાને યોગ્ય રીતે ઠરાવતા નથી અને તેથી તેને રદ કરવામાં આવે છે.

(બી) ઉપર ઉલ્લેખિત સ્પષ્ટતા એ છે કે જો મૂળ દસ્તાવેજ પોતે રજૂ કરવામાં આવે તો કલમ ૬૫-બી(૪) હેઠળ જરૂરી પ્રમાણપત્ર બિનજરૂરી છે. આ લેપટોપ કોમ્પ્યુટર, કોમ્પ્યુટર ટેબ્લેટ અથવા મોબાઈલ ફોનના માલિક દ્વારા સાક્ષીના પાંજરામાં ઉતરીને અને સાબિત કરીને કરી શકાય છે કે સંબંધિત ઉપકરણ, જેના પર મૂળ માહિતી પ્રથમ સંગ્રહિત કરવામાં આવી છે, તે તેની માલિકીનું છે અને/અથવા તેના દ્વારા સંચાલિત છે. એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં "કોમ્પ્યુટર" એ "કોમ્પ્યુટર સિસ્ટમ" અથવા "કોમ્પ્યુટર નેટવર્ક" નો ભાગ હોય અને આવી સિસ્ટમ અથવા નેટવર્કને શારીરિક રીતે કોર્ટમાં લાવવાનું અશક્ય બની જાય, તો આવા ઇલેક્ટ્રોનિક રેકૉર્ડમાં રહેલી માહિતી પૂરી પાડવાનો એકમાત્ર રસ્તો કલમ ૬૫-બી(૧) મુજબ અને કલમ ૬૫-બી(૪) હેઠળના જરૂરી પ્રમાણપત્ર સાથે હોઈ શકે છે. અન્વય પી.વી. (ઉપર મુજબ) માં છેલ્લું વાક્ય જે વાંચે છે કે "...જો ઇલેક્ટ્રોનિક રેકૉર્ડ પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૬૨ હેઠળ પ્રાથમિક પુરાવા તરીકે ઉપયોગમાં લેવાય છે..." તેને આમ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે; તેને "પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૬૨ હેઠળ...." શબ્દો વિના વાંચવાનું છે. આ સ્પષ્ટતા સાથે, અન્વય પી.વી. (ઉપર મુજબ) ના પેરા ૨૪ માં જણાવેલા કાયદાને ફરીથી જોવાની જરૂર નથી.

(સી) પેરા ડર (ઉપર મુજબ) માં જારી કરવામાં આવેલી સામાન્ય સૂચનાઓનું હવે પછી ઇલેક્ટ્રોનિક પુરાવા સાથે કામ કરતી અદાલતો દ્વારા પાલન કરવામાં આવશે, જેથી તેમનું સંરક્ષણ અને યોગ્ય તબક્કે પ્રમાણપત્રની રજૂઆત સુનિશ્ચિત કરી શકાય. આ સૂચનાઓ તમામ કાર્યવાહીમાં લાગુ થશે, જ્યાં સુધી ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી એક્ટની કલમ ૬૭-સી હેઠળ નિયમો અને સૂચનાઓ અને ડેટા રીટેન્શન શરતો ટેલિકોમ અને ઇન્ટરનેટ સેવા પ્રદાતાઓ દ્વારા પાલન માટે ઘડવામાં ન આવે.

(ડી) ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી એક્ટના ઉપયોગમાં યોગ્ય નિયમો અને દિશાનિર્દેશો ઘડવા જોઈએ, જેમ કે કલમ ૬૭-સી માં સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, અને ગુનાઓની સુનાવણીમાં સંકળાયેલા ડેટાની જાળવણી, તેમનું અલગિકરણ, ચેઇન ઓફ કસ્ટડીના નિયમો, સ્ટેમ્પિંગ અને રેકૉર્ડ મેન્ટેનન્સ માટે, ટ્રાયલ અને અપીલના સમગ્ર સમયગાળા માટે, અને ભ્રષ્ટાચાર ટાળવા માટે મેટા ડેટાના સંરક્ષણ અંગે પણ યોગ્ય નિયમો ઘડવા જોઈએ. તેવી જ રીતે, ઇલેક્ટ્રોનિક રેકૉર્ડની જાળવણી, પુનઃપ્રાપ્તિ અને રજૂઆત માટેના યોગ્ય નિયમો અગાઉ સૂચવ્યા મુજબ ઘડવા જોઈએ, એપ્રિલ ૨૦૧૬ માં ચીફ જસ્ટિસ કોન્ફરન્સ દ્વારા રચાયેલી સમિતિના અહેવાલને ધ્યાનમાં લીધા પછી."

તેથી, ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, ખાસ કરીને પેરા ૭૨ ના ખંડ (બી) મુજબ, કોમ્પ્યુટર સિસ્ટમ / કોમ્પ્યુટર નેટવર્કને શારીરિક રીતે કોર્ટ સમક્ષ લાવવાનું શક્ય ન હોવાથી, આવા ઇલેક્ટ્રોનિક પુરાવા ધરાવતી માહિતી પ્રદાન કરવાનો એકમાત્ર રસ્તો, વર્તમાન કેસમાં, કોલ ડિટેલ્સ રેકૉર્ડ માત્ર ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૬૫(બી)(૧) મુજબ અને કલમ ૬૫-બી(૪) હેઠળના જરૂરી પ્રમાણપત્ર સાથે હોઈ શકે છે. આવા કોઈપણ પ્રમાણપત્રની ગેરહાજરીમાં, કોમ્પ્યુટર સિસ્ટમ / કોમ્પ્યુટર નેટવર્કમાંથી કોલ ડિટેલ્સ રેકૉર્ડની પ્રિન્ટ આઉટ કાયદેસર રીતે જોઈ શકાતી નથી અને તેથી, એમ કહી શકાય નહીં કે ફરિયાદ પક્ષે કોલ ડિટેલ્સ અંગેના પુરાવા કાયદા અનુસાર સાબિત કર્યા છે.

ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૫ હેઠળના પુરાવાનું વિશ્લેષણ:

૨૮. ઉપરોક્ત મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લેતા અને વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને ધ્યાનમાં લેતા, એવું જણાય છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે આક્ષેપિત ચુકાદાના ફક્ત ૨૪ માં એવું ઠરાવ્યું છે કે જ્યારે પોલીસ કથિત ઘટના અંગે આરોપી નંબર ૨ ની પૂછપરછ કરી રહી હતી ત્યારે આરોપી નંબર ૨ દ્વારા આંક-૬૫ પર આકસ્મિક મૃત્યુનો રિપોર્ટ નોંધવામાં આવ્યો હતો અને આરોપી નંબર ૨ ને આરોપી બનાવવામાં આવે તે

પહેલા તેણીએ વિગતો આપી હતી અને તેથી, એવું ઠરાવ્યું છે કે તેણીને આરોપી બનાવવામાં આવે તે પહેલા જાહેર કરવામાં આવેલી આવી કોઈપણ માહિતીને ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૫ અને ૨૬ નડતરરૂપ બનતી નથી

આ તબક્કે, અઘનૂ નાગેશિયા વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્યના કેસમાં થયેલા નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો ફાયદાકારક રહેશે, જે ૧૯૬૬ એસસીઆર (૧) ૧૩૪ માં નોંધાયેલ છે જેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“XXXX XXXX XXXX

કલમ ૨૫ ની શરતો ફરજિયાત છે. કોઈપણ સંજોગોમાં પોલીસ અધિકારી સમક્ષ કરવામાં આવેલી કબૂલાત આરોપી વિરુદ્ધ પુરાવા તરીકે સ્વીકાર્ય નથી. તે જ્યારે મુક્ત હતો અને પોલીસ કસ્ટડીમાં ન હતો ત્યારે કરેલી કબૂલાતને પણ આવરી લે છે, તેમજ કોઈપણ તપાસ શરૂ થાય તે પહેલાં કરેલી કબૂલાતને પણ આવરી લે છે. "કોઈપણ ગુનાનો આરોપી" પદસમૂહ ટ્રાયલ વખતે ગુનાનો આરોપી વ્યક્તિને આવરી લે છે પછી ભલે તેણે કબૂલાત કરી ત્યારે તેના પર ગુનાનો આરોપ હોય કે ન હોય.”

કાયદાના ઉપરોક્ત નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં લેતા, જો આરોપી નંબર ૨ એ પોલીસ સમક્ષ કબૂલાત કરી હોય, જે તપાસ અધિકારીએ પણ તેમની

જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે, તેમણે ચતુરાઈથી પૂછપરછ કરી હતી અને તેથી આરોપી નંબર ૨ એ તેમની સમક્ષ કબૂલાત કરી હતી, તો તે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૫ મુજબ સ્વીકાર્ય રહેશે નહીં, ભલે જ્યારે આવી કબૂલાત કરવામાં આવી ત્યારે તેણી ગુનામાં આરોપી હતી કે નહીં.

શંકા અંગેનું વિશ્લેષણ :

૨૯. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે વધુમાં વધુ, એમ કહી શકાય કે મજબૂત શંકા આરોપીઓ તરફ નિર્દેશ કરે છે. જો કે, સુજીત નિસ્વાસ વિરુદ્ધ આસામ રાજ્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઠરાવ્યા મુજબ, જે એઆઈઆર ૨૦૧૩ એસસી ૩૮૧૭ માં નોંધાયેલ છે, શંકા ગમે તેટલી મજબૂત હોય, તે પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી અને માત્ર શંકાના આધારે દોષિત ઠેરવવું સ્વીકાર્ય નથી. ફક્ત ૬ માં આ મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે:

"૬. શંકા, ભલે તે ગમે તેટલી ગંભીર હોય, પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી, અને જે સાબિત "થઈ શકે છે" અને જે "સાબિત થશે" તેની વચ્ચે મોટો તફાવત છે. ફોજદારી ટ્રાયલમાં શંકા ગમે તેટલી મજબૂત હોય, તેને પુરાવાનું સ્થાન લેવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં અને આપવી જ ન જોઈએ. આનું કારણ એ છે કે "થઈ શકે છે" અને "થવું જ જોઈએ" વચ્ચેનું

માનસિક અંતર ઘણું મોટું છે અને તે અસ્પષ્ટ અનુમાનોને નિશ્ચિત નિષ્કર્ષોથી વિભાજિત કરે છે. ફોજદારી કેસમાં, કોર્ટની એ ફરજ છે કે તે સુનિશ્ચિત કરે કે માત્ર અનુમાનો અથવા શંકા કાયદેસરના પુરાવાનું સ્થાન ન લે. "થઈ શકે છે" સાચું અને "થવું જ જોઈએ" સાચું વચ્ચેનું મોટું અંતર, આરોપીને દોષિત ઠેરવતા પહેલા, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા સ્પષ્ટ, મજબૂત અને અકાટ્ય પુરાવા દ્વારા આવરી લેવું જોઈએ, અને મૂળભૂત અને સુવર્ણ નિયમ લાગુ કરવો જોઈએ. આવા કિસ્સાઓમાં, "થઈ શકે છે" સાચું અને "થવું જ જોઈએ" સાચું વચ્ચેના અંતરને ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટે કેસની તમામ લાક્ષણિકતાઓના સંપૂર્ણ અને વ્યાપક મૂલ્યાંકન તેમજ રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલા પુરાવાની ગુણવત્તા અને વિશ્વસનીયતાના આધારે નિષ્પક્ષ ન્યાયિક ચકાસણીની એરણે માત્ર અનુમાનો અને નિશ્ચિત નિષ્કર્ષો વચ્ચેનું મહત્વનું અંતર જાળવી રાખવું જોઈએ. કોર્ટે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે ન્યાયનો ભંગ ટાળવામાં આવે, અને જો કેસની હકીકતો અને સંજોગો તેવી માંગ કરતા હોય, તો વાજબી શંકાનો લાભ આરોપીને આપવો જોઈએ, એ ધ્યાનમાં રાખીને કે વાજબી શંકા એ કાલ્પનિક, નજીવી અથવા માત્ર સંભવિત શંકા નથી, પરંતુ એક વાજબી શંકા છે જે તર્ક અને સામાન્ય સમજ પર આધારિત છે. (જુઓ હનુમંત ગોવિંદ નરગુંડકર વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય, (૧૯૫૨) ૨ એસસીસી ૭૧,

રાજ્ય વિરુદ્ધ મહેન્દ્ર સિંહ દહિયા (૨૦૧૧) ૩ એસસીસી ૧૦૮ અને રમેશ હરિજન વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય (૨૦૧૨) ૫ એસસીસી ૭૭૭)."

ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૦૬ હેઠળના પુરાવાનું વિશ્લેષણ:

૩૦. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૦૬ પર પણ આધાર રાખ્યો છે અને આક્ષેપિત ચુકાદો પસાર કર્યો છે. શંભુ નાથ મેહરા વિરુદ્ધ અજમેર રાજ્ય [એઆઈઆર ૧૯૫૬ એસસી ૪૦૪: ૧૯૫૬ કી એલ જે ૭૯૪] ના કેસમાં થયેલા નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો ફાયદાકારક રહેશે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે કાયદાકીય સિદ્ધાંત આ રીતે જણાવ્યો છે:

"૧૧. આ સામાન્ય નિયમ નક્કી કરે છે કે ફોજદારી કેસમાં સાબિત કરવાની જવાબદારી ફરિયાદ પક્ષ પર હોય છે અને કલમ ૧૦૬ ચોક્કસપણે તેને તે ફરજમાંથી મુક્ત કરવા માટે નથી. તેનાથી વિપરીત, તે અમુક અપવાદરૂપ કિસ્સાઓને પહોંચી વળવા માટે બનાવવામાં આવી છે જેમાં ફરિયાદ પક્ષ માટે એવી હકીકતો સ્થાપિત કરવી અશક્ય હોય, અથવા ગમે તે રીતે અપ્રમાણસર મુશ્કેલ હોય, જે "ખાસ કરીને" આરોપીની જાણમાં હોય અને જે તે મુશ્કેલી કે અસુવિધા વિના સાબિત

કરી શકે. "ખાસ કરીને" શબ્દ તેના પર ભાર મૂકે છે. તેનો અર્થ એ છે કે એવી હકીકતો જે મુખ્યત્વે અથવા અપવાદરૂપે તેની જાણમાં હોય."

કાયદાના ઉપરોક્ત નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં લેતા, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા પુરાવાની પ્રારંભિક જવાબદારી ઉઠાવવામાં આવી નથી અને માત્ર ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૦૬ ના આધારે આરોપીઓ વિરુદ્ધ કોઈ સજા પસાર કરી શકાય નહીં.

સાંયોગિક પુરાવાનું વિશ્લેષણ :

૩૧. હાલનો કેસ સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત છે. એ સ્થાપિત કાયદો છે કે સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત કેસમાં, ફરિયાદ પક્ષે દરેક સંજોગો સાબિત કરવા માટે બંધાયેલ છે, જે સંચિત રીતે એવી સાંકળ બનાવે છે કે જે એટલી સંપૂર્ણ હોય કે તે નિષ્કર્ષમાંથી છટકી શકાય નહીં કે તમામ માનવીય સંભાવનાઓ મુજબ, ગુનો આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યો હતો અને અન્ય કોઈ દ્વારા નહીં. વધુમાં, સાબિત થયેલી હકીકતો અચૂકપણે આરોપીના દોષ તરફ નિર્દેશ કરતી હોવી જોઈએ. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે શરદ બિરધીચંદ સારદા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના (૧૯૮૪) ૪ એસસીસી ૧૧૬ માં નોંધાયેલા પ્રખ્યાત ચુકાદામાં

સાંયોગિક પુરાવા આધારિત કેસમાં સુવર્ણ નિયમો નક્કી કર્યા છે જે ફરિયાદ પક્ષે સાબિત કરવાના હોય છે, જે નીચે મુજબ છે :

- (i) પુરાવાની સાંકળ સંપૂર્ણ છે;
- (ii) ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા જે સંજોગો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે નિર્ણાયક પ્રકૃતિના હોવા જોઈએ;
- (iii) સ્થાપિત હકીકત માત્ર આરોપીના દોષની ધારણા સાથે સુસંગત હોવી જોઈએ;
- (iv) જે સંજોગો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે માત્ર આરોપીના દોષ સાથે સુસંગત હોવા જોઈએ;
- (v) જે સંજોગો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેણે સાબિત કરવાના સંજોગો સિવાયના દરેક સંભવિત અનુમાનને બાકાત રાખવા જોઈએ.

હાલના કેસની ઉપર જણાવેલ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, પુરાવાની સાંકળ તમામ પાસાઓમાં પૂર્ણ નથી અને તે નિર્ણાયક પ્રકૃતિની નથી અને ગુનો કરવાની હકીકત સ્થાપિત થઈ નથી અને તે આરોપીના દોષની ધારણા સાથે સુસંગત નથી અને સાબિત કરવાની ધારણા સિવાયની દરેક સંભવિત ધારણાને બાકાત રાખતી નથી.

૩૨. આમ, મૌખિક અને દસ્તાવેજી બંને પુરાવાઓના એકંદર પુનઃમૂલ્યાંકન પર, આ કોર્ટનો એવો સુવિચારિત મત છે કે વિદ્વાન ૧૦મા એડિશનલ સેશન્સ જજ, વડોદરા દ્વારા સેશન્સ કેસ નંબર ૫૮/૨૦૧૧ માં તારીખ ૨૮/૦૩/૨૦૧૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ આક્ષેપિત ચુકાદો અને હુકમ રદ કરવાપાત્ર છે અને તે મુજબ, તેને રદ કરવામાં આવે છે. આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨, ૨૦૧ સાથે વંચાણે લેતા કલમ ૧૨૦-બી અને ૩૪ હેઠળના ગુના માટે શંકાનો લાભ આપવામાં આવે છે અને આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે છે. જો આરોપીઓ જેલમાં હોય અને જો અન્ય કોઈ કેસમાં જરૂર ન હોય તો તેમને મુક્ત કરવામાં આવે. રેકૉર્ડ અને પ્રોસીડિંગ્સ તાત્કાલિક પરત મોકલવામાં આવે.

(ઇલેશ જે. વોરા, ન્યાયમૂર્તિ)

(પી. એમ. રાવલ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.